

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממרן רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 34 אמור תשע"ד

מתורת הפרשה

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם. (אמור כ"ב, ל"ב)

כתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ה ה"י) "כל העובר מדעתו בלא אונס, על אחת מכל מצוות האמורות בתורה בשאט נפש להכעיס, הרי זה מחלל את ה', ואם עבר בעשרה מישראל, הרי זה חילל את ה' ברבים ע"כ.

ובסוף אותו פרק כותב הרמב"ם, "ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול ה', והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות, דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם" עיי"ש. ומבואר בדבריו שעיקר שם חילול ה' נאמר על המין הראשון של עובר עבירה להכעיס בשאט נפש, ומ"מ אף תלמיד חכם שאינו נוהג בין הבריות כפי מעלתו בתורה וגורם שירננו אחריו, הוא בכלל מחלל שם ה'. ויש לעיין האם כל מי שהוא בכלל מחלל שם ה' אין לו כפרה רק במיתה, או שרק מי שעובר עבירה להכעיס, שעליו נאמר עיקר הלאו של ולא תחללו את שם קדשי, נאמר עליו דין זה.

ושאלנו שאלה זו קמיה דמרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א, וענה לנו- שבודאי גם דברים אלו הם בכלל חילול ה' שהזכיר הרמב"ם כאן. ומכל מקום לא על כל מי שנכשל בעוון חילול ה', נאמר דבר זה שאין החטא מתכפר לו רק במיתה, אלא כוונת הרמב"ם שחטא זה יכול להגיע עד למצב כזה, שלא יהיה לו תיקון קודם מיתתו, והכל תלוי בגודל החילול. ויתכן שאדם פשוט יחלל שם שמים בפרהסיא קבל עם ועדה, ויהיה עונשו גדול מאד שלא יכופר לו רק במיתה. ויתכן שאדם גדול חטא באופן שלא נתחלל שם שמים בפני אנשים רבים ועל זה תהיה לו כפרה כבר בחייו, וכעין זה אמר לנו גם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א. (רבי הלל קופרמן שליט"א בס' הלכות תשובה שובי נפשי עמ' כ').

והנה הרבינו יונה בספרו שערי תשובה (שער א' או' מ"ז, ושער ד' ט"ז) כתב וז"ל בשער ד' "עתה נדבר על מי שיש בידו עוון חילול ה' שלא יתכפר עונו ביסורים, והנה הקדמנו כי יש לו רפואות תעלה אם יקדש את ה' יתברך תמיד, עוד תמצא לו כפרה בהגיונו תמיד בתורה ויגיעתו בה. ושמענו ממרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א שאע"פ שלא הזכיר הרמב"ם ענין זה, יתכן שהוא מודה לרבינו יונה שניתן לתקן את חטא חילול ה' ע"י קידוש ה' או בת"ת, ואין ראייה מזה שלא כתב הרמב"ם ענין זה, שהוא איננו מסכים להלכה למעשה כרבינו יונה בזה (שם עמ' יד).

ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלקיכם חקת עולם לדתיתכם בכל משבתיכם. (אמור כג, יד)

הרמ"א (יור"ד סי' רצ"ג סעי' ג) כתב- ומ"מ כל סתם תבואה שרי לאחר הפסח מכח ס"ס, ספק הוא משנה שעברה, ואת"ל משנה זו, מ"מ דלמא נשרשה קודם העומר. ובחידושי רעק"א מביא מתשובות מוצל מאש סי' י"ג דתמה, הא שם אונס חד הוא, דמה לי משנה שעברה, ומה לי משנה זו קודם העומר עיי"ש. ויש לומר דאע"פ שבשניהם זה התרת העומר, מ"מ ההיתר הוא מצד שני דברים, דאם זה משנה שעברה העומר דשנה שעברה התיירן, ואם הם הושרשו קודם הפסח, זה היתר אחר של הושרשו כדילפינן במנחות (ע"א, א) מפסוק דתזרע, ועי' ב"מ נ"ו, ב (כ"ת, ועי' בקובץ מוריה ניסן תשע"ד מה שהביאו בשם רבנו)

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה. (אמור כג, טו)

כתב השו"ע (תפ"ט ס"ד) מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה [שכבר יצא בזה ידי ספירה למ"ד מצות א"צ כונה. מ"ב]. והקשה הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל דמה הועיל בזה שאומר לו מה היה אתמול, הא מכלל לאו אתה שומע הן. [א"ה, והרמב"ם פסק כר"י דאית ליה מכלל לאו אתה שומע הן, ורק בתנאי הצריך הרמב"ם תנאי כפול כר"מ [ומשום דילפי' לה מתנאי ב"ג ובי"ר], וכ"מ בשו"ע אהע"ז ל"ח ס"ג עיי"ש]. ואם אתמול היה חמשה ימים בעומר, בעל כרחך שהיום הוא ששה ימים בעומר. ואמנם אפ"ל דרק משמעות ההן איכא באמירת הלאו אבל אכתי לא חשיב שאמר ההן. אך כבר יסד לן הגר"ח מבריסק ז"ל (הובא בקוב"ש ב"ב תלו) דלכו"ע ההן הוא במשמעות הלאו, וכל מאי דפליגי ר"מ ור"י הוא רק אם חשיב שבאמירת ההן נכלל הלאו או לא, וא"כ אי קיי"ל כר"י דמכלל לאו אתה שומע הן הרי דחשיב דיבור ממש ולהכי מהני גם היכא דבעי' דיבור וכנדרים, דבעי' בהו ביטוי שפתיים (וכמבואר כ"ז בקוב"ש שם), וה"נ אמאי לא חשיב שאמר מספר היום. וכשהרצה הגרמ"ב זילברברג שליט"א קושיא זו קמיה רבנו שליט"א חשיב מתחילה דגם אם אתמול היה חמשה אי"ז מוכרח שהיום הוא ששה ימים בעומר, דאפשר דכבר נסתיימה הספירה. והעיר ה"נ"ל לרבנו שליט"א דלפ"ז היכא דיאמר מחר שבעה ימים הדרא קושית הגר"ח קמיל זצ"ל לדוכתא. ואמר רבנו ד"ל באופ"א דבעי' ספירה המבוררת ולא עיי' חשבון. [א"ה, ועי' בס' ימלא פי תהלתך בעניני ספירת העומר] (נמסר מאת הרה"ג ר' איתמר אלשיך שליט"א).

ספירה בבית הכסא

נשאלתי מי שהיה בבהכ"ס או בבית המרחץ בסוף היום, ועדיין לא ספר ספירת העומר, ולא יהיה לו שהות לספור ספירת העומר אחר שיצא משם, ואם לא יספור בבית המרחץ לא יוכל לספור שאר הימים בברכה, האם יכול לספור בבהכ"ס ובבית המרחץ כדי שלא יפסיד ספירת שאר הימים בברכה.

ושמעתי ששאלו למרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א, ואמר שישפור ספירת העומר בלא כוונה למצוה, ושוב יוכל לספור ספירת העומר בברכה, עכ"ל (הגר"ח קופשץ שליט"א במעדני כהן ח"ד עמ' מ"ז) [א"ה, כנראה טעמו דרבנו, דהנה הביאור הלכה סי' תקפ"ח מבאר

דהא דאין עושים מצוה בבית הכסא הוא בגלל הכוונה, שאסור לעשות כונה בבית הכסא, וע"ז טען רבנו שיעשה בלא כונה, ורק יקיים את המעשה מצוה בשביל התמימות, ואמנם יש שם עוד טעם בביאור הלכה דלא עבדינן מצוה בבית הכסא, ולכן הציע רבנו שיכון שלא לשם מצוה, דהנה כ' הנודב"י ח"א סכ"ז (הובא בביאור הלכה סי' תפ"ט סעי' ח' ד"ה בלא) דאם אחד הוא אונן באחד מימי הספירה, יכול לספור אפי' שאינו מקיים בזה מצוה, כדי שלא יפסיד את כל המנין אח"כ. ומבואר דכדי להמשיך את הספירה אי"צ דוקא שיהיה ע"ז שם מצוה אלא סגי בכך שספר את אותו יום, וא"כ ה"ה בספר בבית הכסא שלא לשם מצוה, סגי כדי לא להפסיד את הספירה.

ענין בפרשה – שבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לה' בכל מושבתיכם (אמור כג, ג)

חשמל בשבת

סיפר רבנו שאמר לו מרן החזון איש, המשתמש בחשמל המיוצר על ידי יהודים בשבת, דומה למי שיושב בליל שבת קודש ולומד גמרא לאור גפרורים שיהודי מחלל שבת מצית לפניו בלי הרף, גפרור אחרי גפרור (פאר הדור ח"ב עמ' פ)

מכתב רבנו שליט"א להעושים חשמל כשר

בס"ד, כל דבר שעושים לכבד השבת אין לתאר, איזה זכות יש למי שעושה את זה. כדמצינו בשבת דף ל"ג ע"ב שיצא ר' שמעון בן יוחאי המערה אחרי ששהה שם כ"כ הרבה שנים, וכל דבר שראה מעניני עולם הזה הי' נשרף, מ"מ כשראה א' רץ עם שני הדסים ושאל אותו למה רץ עם שנים, אמר לו אחד כנגד זכור וא' כנגד שמור, לכן אמר לבנו, ראה כמה חביבין מצות על ישראל ונתיישב דעתייהו, א"כ כל שכן שחשוב מאוד כל העוסקים לסדר חשמל כשר לשבת, וייזכו לבנין וחתנין תלמידי חכמים. והקדן עדיין שמור לחיי עוה"ב. אור לייב טבת תשס"ו לפ"ק. אהרן יהודה לייב שטינמן.

וכשתושבי מודיעין עילית השתתפו בהקמת חשמל כשר לשבת כתב להם רבנו: זכות שמירת שבת כהלכתו, יגן על כל תושבי העיר בכל הברכות האמורות לעושי רצונו ית"ש. אהרן יהודה לייב שטינמן

הוראות מרבנו

כתב הגר"י מישקובסקי שליט"א: מע"כ מזכה הרבים הרב ברוורמן שליט"א... לבקשתך אם יש בזה הוראות ממרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א – לאחרונה פתחה הישיבה סניף במושב זרועה, ובתחילת אלול לא הי' עדיין גנרטור, והחוס בדרום קשה מנשוא. ובחורים בקשו "היתר" זמני להשתמש במיזוג בחשמל רגיל. ועיקר בקשתם היתה שבל"ז יגרם ביטול תורה. ותשובת מרן שליט"א היתה נחרצת לא עוברים עבירות, גם כדי ללמוד תורה.

גם בשיבתנו הק' מרן שליט"א לא מרשה גם במצבים מיוחדים להשתמש רק בגנרטור, ולא בחשמל הרגיל. וכשפעם ניסו קצת ללחוץ אותו אמר כמדומה, הרי החזו"א אומר שזה גם חילול ד', ואיך שייך להקל בזה. עד כאן המכתב. וכשבית הכנסת בבני ברק נקלעו לחובות, ורצו להשאיר רק את התאורה על גנרטור, ואת המזגנים ידליקו על חשמל, עלו לשאול את רבנו שליט"א, והשיב להם שאם אין להם כסף לגנרטור למזגנים, שלא ידליקו אותם כלל בשבת. (כ"ת) ובחור ישיבה אחד שאל את רבנו, שבבית הוריו משתמשים בחשמל בשבת מה מוטל עליו לעשות, ואמר לו שלאכול שם הוא יכול, כי אפשר להסתמך לאור הנרות, אבל ללמוד ילך ללמוד בבית כנסת לאור כשר, ולא שם.

והרוצה להרחיב את הידיעה בדעת רבנו שליט"א ושאר גדולי הפוסקים בענין זה ניתן לראות בקו' השימוש בחשמל בשבת – שמופץ בשבוע הקרוב בפתחי בתי הכנסת-או בטל 08976626 או בפל' - 0548474060

שימוש בחשמל לבעלי חיים

כתב רבי אברהם הרט שליט"א: הוה עובדא שהודיעו לפני שבת שבשבת הקרובה לא יפעל הגנרטור מפני תקלה. והיה אקווריום עם דגים, שלולי החמצן שנכנס לאקווריום ע"י חשמל הדגים ימותו, ושמעתי מאבי מורי שליט"א ששאל את הגר"י קניבסקי שליט"א אם אפשר להשתמש בחשמל שנעשה באיסור ע"מ למנוע צער בע"ח. והגר"י קניבסקי הסתפק בזה. ואמר שישאלו את הגרא"ל שטיינמן שליט"א. ואבי מורי שאל את הגרא"ל שטיינמן ואמר שלא להשתמש בחשמל, אף שע"ז יכולים הדגים למות. ועי' חזו"א סי' ל"ח ס"ק ד' שאסר שימוש בחשמל שנעשה באיסור אף לצורך צבע"ח (מראה דבר סט"ז) [והעיר שם הכותב דבאופן שכבר האקווריום מחובר לחשמל מימות החול, לכאורה משום צער בע"ח יכול בשב ואל תעשה לא לנתק את החשמל, דכיון דאינו עושה מעשה לחבר את החשמל, וגם אינו נהנה בעצמו הנאת הגוף מהחשמל, אינו מחויב להפריש את הדגים מלהשתמש בחשמל, כיון דהוא במקום צער בע"ח עי' סי' שכ"ה סעי' י"ג. ואפשר שהוראת הגרא"ל שטיינמן שליט"א הנ"ל שלא להשתמש בחשמל אף שהדגים יכולים למות היינו בגוונא שצריך לעשות מעשה לחבר לחשמל, או אפשר דס"ל דבכל גוונא איכא חילול ד' במה שמשאיר את החשמל. א"ה ושמענו שגם הוסיף רבנו שליט"א שכנראה שביום א' לא ימותו הדגים].

לימוד לאור הנר

אמר רבנו שליט"א שאין הוא מחמיר לא ללמוד לאור החשמל [הכשר] שמא יטה. ויש לו ג' סיבות בזה א' דהמשנ"ב בביאור הלכה סי' רע"ה כ' שמהני ע"י פתק. והחזו"א טען שא"א להתיר את ע"י פתק. אך נר' יותר כהמ"ב דהרי ביהו"כ מצינו בטור סי' רע"ה מפני אימת יוה"כ וא"כ רואים שחז"ל הקילו במקומות מסוימים. ב' עוד אמר מרן שליט"א שראה את הגר"י לומד בחו"ל לאור החשמל. וגם הגר"י למד לאור הנר בנוכחות אביו הגר"י זצ"ל [מבלי שהיה שומר]. ג' האדר"ת כותב בשם הח"ח שיש לו קבלה מר' חיים מוולוז'ין שעל פי דין א"צ שומר, ואפי' פתק א"צ (במנורה שהיה אז), ומש"כ במ"ב להצריך פתק זה לחומרא. ומצירוף כל הטעמים האלה, הוא לא מחמיר שמא יטה בזה. (אליבא דהלכתא גליון 50 עמ' צ"ב). [וכשהיה לרבנו לוקסים היה ע"ז פתק שבת קודש]

שומר קטן

רבנו שליט"א נסתפק אי קטן מצי להיות שומר בשבת, מפני שמא יטה. ושאלו למרן הגר"ח ואמר שהוא עצמו הי' שומר לחזו"א כשהי' ילד. וכן אמו סיפרה לו שהיתה שומרת לחזו"א כשהיתה קטנה. וסיפרה שפ"א ראתה שהחזו"א הולך כמעט להטות, ולא ידעה מה לעשות, ופחדה לומר לו שאסור. והחזו"א אמר שהיא כבר פסולה מלהיות שומר. והוסיף הגר"ח שמקור לדבר שקטן נאמן לזה, עי' שו"ע יו"ד סי' קכ"ז ס"ג ברמ"א שכת' בתו"ד, קטן אין לו דין עד להיות נאמן באיסורין (ריב"ש סי' רמ"ח) מ"מ בקטן חריף ובקי בדבר ואיכא רגלים לדבריו יש להחמיר אם מעיד על דבר איסור, (רשב"א סימן ס"ד) ואם מעיד על איסור דרבנן להקל, ולא אתחזק איסורא, כגון בדיקת חמץ נאמן דהימנוהו רבנן בדרבנן, והוסיף הגר"ח שםבואר נמי דקטן מצי להיות שומר לענין י"נ (מנחת תודה)

לימוד בשבת

אמר רבנו: ידוע בשם הגרש"ז מקעלם זצ"ל ששכר מצוה שעושים בשבת הוא כפול. ובלב אליהו הביא ששמע מהח"ח זצ"ל ששקולה שבת כנגד כל התורה, לכן כל מצוה שעושים בשבת שוה תרי"ג ולפי הגר"א שכל אות בת"ת היא מצוה כשעושים זאת בשבת מכפילים כל אות ואות במספר תרי"ג, א"כ כשאדם יושב ולומד בשבת הרי אין סוף למצות שיכול להוסיף על חשבונו עכ"ד.

הבן איש חי זיע"א (בהקדמה לספר שמות שנה א' או ב') כתב בשם המקובלים, דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימות החול עכ"ל.

ורבנו שליט"א בסי' ימלא פי תהלתך תפילה (עמ' ש"ג) השיג על הבא"ח זצ"ל וטענתו בציודו, דהרי הרמ"א כתב ופועלים ובע"ב שאינם עוסקים בתורה יעסקו בתורה בשבת, יותר מת"ח העוסקים בתורה כל ימות השבוע, וא"כ פועלים העוסקים בשבת למשל ג' שעות האם נכפילו פי אלף, נמצא בשבוע אחד עסקו שלושת אלפים שעות, ואילו הת"ח שעסק בימי החול למשל שבעים שעות בתורה, ומיעט בת"ת בשבת כדינו, יהיה לו פחות שעות לימוד בשבוע, אתמהא.

ובקי' בשבת ניתנה תורה (עמ' ל"ז בסי' כנסת אליהו מאיר) כי הגרמ"מ שפירא שליט"א שרבנו תי' שאין כוונת הבא"ח אלא כלשונו הטהור **גדול הפועל** הנעשה מעסק התורה יותר מאלף פעמים מעסק התורה בימות החול, ערך הפעולה קאמר, שכרו הרבה מאוד לפי ערך פעולתו, איש על מחנהו ואיש על דגלו, חכם כערכו ופועל כערכו.

והביא רבנו שליט"א, שבספר גביע הכסף כתב בשם הגר"א- מרגלא הוה בפומיה [דהגר"א] בשבת, מצוה להתענג באכילה ושתיה, ומצוה ללמוד, וטוב יותר שירבה בלימודו מאשר שירבה באכילה ושתיה, שההרגל נעשה טבע אצלו וילמוד גם בחול, והלימוד תמיד מצוה הוא, ואכילת השבת תגרוור לו תאות אכילה ג"כ אף בחול עכ"ד.

זהירות בלימוד מסכת שבת

אמר רבנו בפתיחה למסכת שבת לפני אברכי כולל פונביץ': כאשר באים ללמוד מסכת שבת, צריך לדעת שהיא מסכת קשה מאד, ובמה היא קשה, בזה שהרבה פעמים מצוי, שיש הבדל בסברא דקה מאד, ואפשר לטעות בין חיוב דאורייתא של סקילה להיתר גמור, וזה דבר שבשאר מסכתות אינו מצוי כל כך, רק בדיני שבת ההבדל הוא דק מאד, שאפשר להסביר דבר, או שזה חייב מיתה, או שזה מותר לכתחילה, וממילא צריך מאד זהירות בלימוד הדברים. והרי בישיבות רגילים לעשות חילוקים דקים - לומדישע חילוקים, וזה טוב כל זמן שזה לא נוגע להלכה, אבל אם זה נוגע להלכה למעשה, יכול להיות שיעשה לומדות בדיוק ההיפך מהאמת, ולפי סברתו יצא לו היתר, ולמעשה זה להיפך שיש על זה חיוב מיתה ומאד צריך לזהר לא לטעות ח"ו, ויתכן דמה"ט לא רצה הרב מפוניבז' זצ"ל שילמדו בישיבה מסכת שבת שלפי הלימוד הישיבתי, אפשר לטעות בקל, בדבר הנוגע להלכה. (כ"ת)

זכות ליראת שמים

ובהסכמת רבנו לס' שלמי יוסף שבת כ' בתו"ד: מבואר בחגיגה דף י' שהלכות שבת הם כהררים תלויין בשערה ויש בה גם הרבה מהסברות הדקות מאד. אשר זה מחדד את השכל להבין בהבנתה של תורה, שעיי"ז אפשר לעלות מאד גם ביראת שמים, אשר עליה נאמר הן יראת ה' היא חכמה, ואמרו שבת דף ל"א ב' הן אחת היא. [שכן בלשון יוני קורין לאחת הן].

הדרך לינצל מהגזירות

ולעת כזאת שגזרו רח"ל גזירות על בחורי הישיבות ואברכי הכוללים להוציאם מלימוד התורה, כי רבנו (סיון תשע"ג) בתו"ד: **ובאנו בזה להציע להתחזק ולהרבות בלימוד התורה ברציפות, ובפרט בימים שיש בהם רפיון כגון ימי שישי ושבת,** אשר הרפיון בהם רב, ולקבוע בהם סדרים שיתחזקו בהם מאד בלימוד התורה. וראשי הישיבות יעוררו על דבר זה.

עוד כתב רבנו מכתב בענין זה: לכבוד האברכים החשובים בבית המדרש בעיר... המחפשים לעשות הטוב וישר בעיני ה' יתברך לקבוע עצמם ללמוד תורה בימי לילי שבת הארוכים. כמובן שזה יהיה באופן שלא יפריע לשלום בית. ויזכו להרבות תורה ויראת שמים הם, ובניהם, ובני בניהם, וירבו זכויות לתועלת כלל ישראל. א. ל שטיינמן

עצה לחיזוק הלימוד של שישי שבת

אמר רבנו: כמדומה שמרן הנצי"ב היה לומד בימי שישי רא"ש, ונראה שהעצה היא ללמוד בימי שישי איזה לימוד שיש מזה הנאה, וכך ימשך ללמוד גם בזמנים אלו. (כ"ת)

בקשה גדולה: בס"ד אנחנו מוציאים את העלון מידי שבוע בתמיכתם של נדיבי עם, אך אין הקומץ משיביע את הארי, ורבים מבקשים לקבל את הגליון מידי שבוע ואין בידינו למלאות את בקשתם, ע"כ אנו פונים לכל המעוניין ליטול חלק בהוצאת הגליונות. מחיר 1000 גליונות 200 ₪, לפרטים ניתן לפנות למערכת.

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

מסיר פסולת הדבוקה בקליפה

פרי שיש בו פסולת אסור להסירה משום בורר, כמבואר בסעיף ח'. ולי"ע בפרי שיש לו קליפה, ומסיר פסולת שדבוקה בקליפה אי הוה בורר, או כיון שישנה קליפה ומחוסר הפרי תיקון לא אכילה לא חשיב בורר. והגרא"ל צידד שאין בזה משום בורר. והגר"ק נסתפק בזה. ואפשר דבגוונא שעשוהו ליפותו כדי ליתנה לאורחים יש בו משום בורר, שהרי שנינו דבורר שייכא אף במידי דלאו לאכילה, וא"כ בזה גופא שמניחה בפני האורחים כשהיא נקיה זה גופא חשיבא שימוש. וא"כ בזה שמסיר לפסולת שבו כדי ליפות חשיב כחסרת פסולת מאוכל. (אליבא דהלכתא ס"א עמ' כ"ב)

יומא דהילולא – מרן רבנו רבי יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל ה'בית הלוי' נלב"ע ד' אייר תרנ"ב

רבנו שליט"א מספר עובדות על מרן הבית הלוי אשר קיבל מדו"ז מרן הגרש"ז ריגר זצ"ל ומזקני בריסק

ניצל מאיסור

מסופר על המהריל"ד זצ"ל, ששלח בשר להבית הלוי זצ"ל ואח"כ נתעורר בזה שאלה, ואמר מהריל"ד, שהוא בטוח שהגר"ד זצ"ל לא נכשל באכילה, אבל הוא חייב להודיעו, ושלח מברק. (אילת השחר פר' תולדות עמ' רכ"ה)

לימוד קבלה באלול

סיפר לי ר' ישראל גרשון סולובייצ'יק זצ"ל [אביו של ר' משה] שבכל ימי האלול היה מונח על שולחנו של הבית הלוי ספרי קבלה (כ"ת)

עניות עצומה

הבית הלוי אפילו שהיה רב בבריסק ובסלוצק היה תקופה שהמשכורת שקיבל נחטפה ע"י קרובים מבני הבית עוד לפני שהגיעה לידו, וחי בעניות גדולה. (מאחורי הפרגוד עמ' 65)

אתה ניצחת

אמר רבנו שליט"א שסיפר לו מרן הגראמ"מ שך זצ"ל שבזמן שהבית הלוי חיפש זיווג שני והלך לו קשה, כי הפריעו לו כמה אנשי דלא מעלי שרצו ברעתו, בסוף כשנשתדך אמר רבי איצלע וולוז'ינר זצ"ל "איך דאנק דיר רבונו של עולם, דו האסט מנצח געווען" רבש"ע אני מודה לך, אתה ניצחת.. ע"כ. (כ"ת)

אין דרך חזור

שח רבנו אודות גירושי הבית הלוי מזו"ר, בעת שנכנס לחמיו הראשון, החתן שקדם לו, קינא בו והחל להשמיצו ולקטרג עליו במטרה להשיג את הפירוד. בתחילה רק חותנו הושפע מרכילותו, אמנם אח"כ גם אשתו הושפעה מזה, וממילא הוא סבל מאוד. וברבות הימים צד האשה תבעו גט.

הבית הלוי עצמו ניסה בכל זאת להשיג שלום ושלוח ולא עלה בידו. הבית הלוי אמר להם שהוא מסכים לגט, אבל שידעו כי כל עוד שלא נכנסים לבית דין, הוא יהיה מוכן לשלום בית, אבל אחרי שיתחילו לעסוק בענין הגט למעשה, כבר לא תהיה דרך חזור...

הם הסכימו, כי רצו לקבל גט בכל רגע. בשעת הדיון על אופן כתיבת הגט איך לכתוב דוב עם ואו או בלי ו', הרבנים דברו הלכה למעשה עם האברך הבית הלוי שהציע לפניהם את פרטי הדינים, ופלפלו עמו שעה ארוכה, חותנו ראה והביט על יראת הכבוד שהדיינים רוכשים לו, והחל להרהר שמא באמת חתנו הראשון הולך אותו שולל, ואז בין כותלי הבית דין, ביקש שישוהו מעט את הגט למחשבה נוספת, אבל הבית הלוי כבר מיאן, וכפי שהתריע מראש שלאחר התחלת עניני הגט כבר לא יחזרו בו והתגרשו (מאחורי הפרגוד ע' 359)

הקב"ה תבע יקריה

קצב אחד בא לשאול את הבית הלוי על כשרות בהמה ששחט, ופסק שאינו כשר. והקצב התחיל לדבר כנגדו בחוצפה גדולה. והבית הלוי לא ענה כלום. ולמחרת אותו קצב הולך שור והתחיל להשתולל והרג את אותו הקצב. וכשהבית הלוי שמע מזה היה בצער דעל ידו נסתבב מיתתו, ורק לאחר שאמר לו בנו הגר"ח ששמע אותו שאומר כמה פעמים אני מוחל נחה דעתו. והנה אע"פ דהבית הלוי מחל לו מ"מ הוא לא בא לבקש מחילה ממנו, ושאני צורבא מרבנן דקוב"ה תבע ביקרי. (אילת השחר פר' בהעלותך)

אין אור שולט בו

בנו מרן הגר"ח סיפר שאביו הבית הלוי היה בודק את עצמו אם שולט בו גהינום, והיה לוקח את מרפקו על גב התנור ורואה שלא נכוה, ושאלו הגרא"ז מלצר זצ"ל היתכן, הרי מצאנו שהאמוראים השתבחו בזה, וכיצד עשה כן הבית הלוי. ואמר הגר"ח גם אם לא הייתי רואה בעיני לא הייתי מאמין, אבל מה אעשה שראיתי בעיני. (כ"ת)

פטירתו של הבית הלוי

הבית הלוי נפטר במוצש"ק ד' אייר תרנ"ב, ודרכו היתה להמתין לקידוש לבנה עד שיעברו שבעה ימים, ובאותו חודש לא המתין, וקידש את הלבנה בליל ד', ומיד באותו לילה ישב לכתוב מכתב להגאון בעל השדי חמד, ולפתע לא הרגיש טוב והסתלק.

ומן השמים זיכו אותו לקדש הלבנה קודם מותו, כי בוודאי אם היה יודע שיתסלק קודם ז' ימים היה מקדש מיד. לכן רצה הקב"ה לזכותו במצוה. והשגחה העליונה הביאה שבנו הגר"ח עבר לבריסק זמן קצר קודם לכן, אחרי שנסגרה ישיבת וולוז'ין וכשנסתלק הבית הלוי מינהו מיד לרב תחת אביו. (כ"ת)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל